

DEK- EN STUIFZANDEN IN LIMBURG

W.M. Felder

In grote delen van de provincie Limburg komen op talrijke plaatsen eolische zanden voor. Bijna overal, waar geen Holocene sedimenten aan de oppervlakte liggen, vormen Pleistocene dekzanden en of lössen de oppervlakte-sedimenten. Samen met de hiervoor beschreven lössen vormen de dekzanden een genetisch geheel. Evenals de lössen zijn de dekzanden door de wind getransporteerd en liggen als een deken over het landschap. Transport en sedimentatie heeft plaats gevonden gedurende glaciële perioden in het Saalien en Weichselien (fig. 1).

De dekzanden zijn voor het grootste deel matig fijnkorrelige zwak lemige zanden. De dikte is, afhankelijk van de paleomorfologie en de rugvormige sedimentatievormen, zeer variabel en kan variëren van minder dan 1 meter tot meer dan 20 m. In depressies kan de dikte zelfs meer dan 25 meter bedragen. Tussen de gebieden waar typische dekzanden voorkomen en gebieden waar typische lössen voorkomen ligt afhankelijk van de samenstelling van de ondergrond en de morfologie van het landschap een in afstand sterk variërende overgangszone. Zo zien we tussen het dekzandgebied van Noord- en Midden-Limburg en het lössgebied van Zuid-Limburg een plaatselijk meer dan 10 km brede overgangszone. In deze overgangszone vinden we alle mogelijke overgangssedimenten tussen löss en dekzand. Zowel lateraal als verticaal gaan de verschillende sedimenten

in elkaar over.

Gedurende het Holoceen zijn op talrijke plaatsen onder invloed van menselijk ingrijpen binnen de dekzandgebieden zandverstuivingen ontstaan. Bij deze zandverstuivingen is in een aantal gevallen niet alleen het hele dekzandprofiel verstoven maar ook nog een deel van de daar onder liggende sedimenten. Bij deze zandverstuivingen zijn de z.g. landduinen gevormd. Deze landduinen worden gerekend tot de Formatie van Kootwijk.

In de provincie Limburg komen deze landduinen hoofdzakelijk voor in Noord-Limburg en het noordelijke deel van Midden-Limburg. In het zuidelijke deel van Midden-Limburg en Zuid-Limburg is het voorkomen van de Formatie van Kootwijk beperkt tot enkele weinig opvallende gebieden. In deze gebieden kan ook niet gesproken worden van landduinen. In de regel zijn het sedimenten van minder dan 1 meter. Daar waar landduinen van enige omvang voorkomen kan de dikte oplopen tot ca. 10 m.

DEK- EN STUIFZANDEN ALS OPPERVLAKTE-DELFSTOF

Daar waar dek- en stuifzanden aan of dicht aan de oppervlakte voorkomen vormen zij een oppervlakte-delfstof die in de regel alleen als ophoogzand toegepast kan worden.

KWARTAIR		HOLOCEEN	
		FORM. V. KOOTWIJK	FORM. V. KOOTWIJK
PLEISTOCEN		WEICHSELIEN	
		FORMATIE VAN TWENTE	
SAALIEN		FORMATIE VAN EINDHOVEN	
DEKZAND		JONG DEKZAND I	BOVENSTE LÖSS
DEKZAND		ONG DEKZAND I	MIDDELSTE LÖSS
DEKZAND		ONG DEKZAND II	ONDERSTE LÖSS
DEKZAND		STUIFZANDEN	

Fig. 1. Eolische sedimenten uit het kwartair in Limburg.